

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

R. P. Ioannis Azorii Lorcitani, Societatis Iesv Presbyteri Theologi, Institvtiones Morales

In Qvibus Vnivers[a]e Qvaestiones ad Conscientiam recte aut prauè
factorum pertinentes, breuiter tractantur

Azor, Juan

Coloniae Agrippinae, 1616

21. De Plebano.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14007

CAP. XVIII.

De Præposito.

Primo queritur, Quisnam Præpositi vocabulo intelligatur? Respondeo, in iure Canonico nullum quoque titulum extare, De officio Præpositi: eius tamen sit mentio non raro in Responsis Romanorum Pontificum. Sciendum est, in Ecclesijs Germaniæ, Poloniæ, Flandriæ, & Angliæ, Præpositum personatum, ac dignitatem habere: habet pariter alicubi iurisdictionem, & curam animarum eo, quod toti Canonico collegio præsit.

Præpositus Ecclesiasticus Latine dicebatur, olim à Græcis Oeconomus, is nimirum, qui prouentus Ecclesiasticos administrabat, & secundum Episcopum plebi præerat. Iustini. in Nouella 67. §. 2. ubi si Episcopus diutius Ecclesiã deseruerit, vetat Oeconomum quidquam ei prouentum suppeditare: ac iubet eos potius in pios vsus conuertiri. lib. 1. Fendorum tit. 1. §. 1. Abbas, Præpositus, & si antiquitus consuetudo eorum fuerit, secundum dare possunt. lib. 1. Fend. tit. 3. Si quis Præpositus, aut ministeriale aliquas res Ecclesiasticas prouidere debet, ac aliquo inscriptionis titulo cuique concesserit, quod ad damnum alicuius Ecclesiæ pertinet, pro suo collegio computetur. Saepè autem Abbas, Præpositus, Custos coniunguntur, ut lib. 2. Fend. tit. 54. l. 1. §. 19. & lib. 3. tit. 10. l. 1. Ad præpositum itaque pertinebat reddituum Ecclesiasticorum cura, & administratio.

Præpositi in Romana militia dicebantur, qui sub Tribunis certo militum numero præfecti erant. Suetonius in vita Orbis: Ausus etiam est in Illyrico militis quosdam, quod motu Camilli ex poenitentia Præpositos suos, quasi defectionis aduersus Claudium auctores, occiderant, capite punire. Modest. leg. 3. §. 2. ff. de re militari: Si Præsidis inquit, vel cuiusvis Præpos. ab excubationibus desistat quis, peccatum desertionis subibit. Et §. vltim. Qui Præpositum suum protegere noluerunt, vel deseruerunt, occiso eo, capite puniuntur. Sic etiam leg. 6. §. vlt. Præpositi dicuntur sub Rubrica C. de Susceptorib. & Præpositis qui horreis, pagisque Præfecti erant, lib. 2. eod. tit. Horreis scilicet, in quo species fisco debite importabantur, pagis autem, vnde exportabantur.

CAP. XIX.

De Abbate seculari.

Primo queritur, Quis Beneficiarius Abbatis nomine intelligatur? Respondeo duo esse Abbatum genera. Est enim vnus Abbas regularis, alter secularis, de quo in præsent. Abbas secularis in multis Ecclesijs, quæ Collegiate vocantur, accipitur, qui præsit toto Canonico Collegio, in quibusdam Ecclesijs solet Prior, in alijs Præpositus nuncupari.

Secundo queritur, Quanta sit Abbatis dignitas? Respondeo, in multis Ecclesijs Cathedralibus, post Episcopum, primam esse Abbatis dignitatem. Sunt enim quidam Abbates, qui non solum in clericos, sed etiam in laicos sibi subiectos Pontificiam, seu Episcopalem iurisdictionem habent, & insignia pariter Pontificia gestant: videntur enim annulo, mitra & baculo pastoralis, & horum dignitas est Episcopo proxima.

Alij vero sunt Abbates longe minores, qui nec Pontificiam iurisdictionem habent, nec Episcoporum insignia deferunt: & horum dignitas non sequitur proxime Episcopi dignitatem. Abbatie tenent locum, & gradum medium inter superiores dignitates, cuiusmodi est Episcopus: & alias inferiores, quales sunt Decanatus, Archidiaconatus & similes. Abbas post Ioan. And. in c. Maioribus. de preben. Dec. in c. Decernimus, de iudic. Ioann. Selus de benef. part. 1. quaest. 2. num. 36.

Id etiam sciendum est, in quibusdam Cathedralibus Ecclesijs inter alios dignitate præditos reperiri aliquos Abbates qui nulli Canonico collegio præfunt: sed

Azor. Instit. Moral. Pars II.

solum in choro, in confessu, & comitijs prærogatiuum habent, vt in Toletana Ecclesia Cathedrali. Olim forsatis erant in Ecclesijs Collegialibus, vel Conuentualibus Monachorum Præfecti: sed quia Canonico Collegio & Ecclesiã deserunt, Præfecti Abbates in Cathedralibus Ecclesiã demigrarunt. Ex dictis perspicitur, quando Abbas iurisdictionem habeat, quando secus: An item curam animarum habeat. De ætate vero & literatura, qua debet esse præditus, libro proxime sequenti dicetur.

CAP. XX.

De Priori.

Primo queritur, Quis Beneficiarius Prioris nomen habeat? sciendum est, Priorem, vel esse regularem, vel secularem. Prior secularis in quibusdam Ecclesijs, quæ Collegiales dicuntur, pro eo accipitur, qui toti Canonico Collegio præest. Sicut enim iuxta Regulam B. Benedicti, Præfectus Monastici Conuentus, Abbas nominatur, iuxta Regulam S. Augusti, Prior, siue Præpositus: sic in multis Ecclesijs Collegialibus primarijs vitijs extructis, fundatis, vel dotatis Præfecti, aliquando Abbates, aliquando Priores vocantur. Prior igitur secularis est dignitate præditus: habet & iurisdictionem ordinariam in clericos, & pariter animarum curam.

Secundo queritur, Quis sit Prior Regularis in iure? Respondeo, Prior Regularis est duplex. Vnus dicitur Conuentualis: de quo in Clem. 2. de res. & Cle. Ne in agro, §. Ceterum de statu Monach. Alter dicitur Prior Clausstralis, de quo in c. Cum ad Monasterium, de stat. Monacho. Prioratus Conuentualis est dignitas, siue dignitatis nomen sumatur pro officio Conservatoris, aut iudicis delegati Apostolici: siue pro beneficio Ecclesiastico, capit. nisi essent, de preben. & Clem. 2. de rescript. Prior autem Conuentualis, vel legitur à Conuentu, siue Collegio, cui præficitur, & confirmatur à Superiore, vel fit, siue creatur per collationem à Superiore Prior Clausstralis non est dignitas: ratio diuersitatis est, quia Prior Conuentualis toti Conuentui, siue Collegio Monachorum præest: at Prior Clausstralis non item, quia non est, nisi in Monasterio cui præsidet Abbas, & ita ipse est sub Abbate, à quo constituitur: vt Clausstri in Monasterio curam habeat iuxta Regulam, & Monasticam disciplinam. Hinc etiam est, vt Prior Conuentualis ab officio amoueri non possit nisi manifesta, & rationabili causa, puta si fuerit dilapidator, vel si incontinenter vixerit, aut tale aliquid egerit, quo metatur priuationem officij, aut si maior necessitas alterius officij ex consilio fratrum id requireret, cap. Monachi, de statu Monacho. Prior vero Clausstralis nuda Abbatis remoueri ab officio potest, vt alibi ostendam. Cardinales auctoritate Summi Pontificis, sicut habent aliquas Abbatis regulares in administrationem, & commendationem perpetuam, sic etiam habent aliquos Prioratus Conuentuales.

CAP. XXI.

De Plebano.

Primo queritur, Quis sit in iure Canonico Plebanus? Respondeo, aliquorum esse sententiam, Plebanos dici eos, quibus in villis, castris, & oppidis animarum cura committitur, ita vt à Parochis differant, quibus in ipsis vrbibus celebrioribus animarum curatio, & Ecclesiarum administratio demandatur. Verum enim vero Plebanus vocatur is, qui est Præfectus Ecclesiæ, siue plebis, habentis in sua iurisdictione & potestate cappellas, seu minores Ecclesias, quibus Vicarij in perpetuum, vel ad tempus præficiuntur, vt colligitur ex ca. 1. de capell. Monacho. in sexto, & c. 1. Ne cleri, vel Monach. eod. lib. & Inno. c. dilectus, de capell. Monac. Proprie vero dicuntur Plebani,

qui

qui in maioribus celebrioribusq; oppidis constituuntur; quibus præter Ecclesie propriæ curationem; certarum quoque Ecclesiarum, & certorum presbyterorum, qui minoribus Ecclesijs præstant, inspectio & observatio committitur: *ut videtur colligi ex cap. ult. de Off. Archipresbyteri, innuit Panormitanus in cap. Ad audiendam, de Ecclesijs adifician.*

Secundo quaeritur, An Plebanus Ecclesiasticum beneficium habeat? Respondeo habere; sic enim colligitur ex *c. Quod Dei timorem, de statu Monacho. Et ea super specula, ne clerici, vel Monachi, c. l. Ne clerici, vel Monachi, in sexto.*

Tertio quaeritur, An Plebanus animarum curam habeat? Respondeo, iure communi habere: non id enim obscure indicant. *cap. Quod Dei timorem, de statu monacho, c. cap. l. Ne Clerici, vel Monachi, in sexto.*

Quarto quaeritur, An Plebanus dignitatem habeat? Respondeo, in iure communi Canonico, tantum dici eum habere curam animarum, ut constat ex locis supra citatis. At in quibus Plebanus in iure dicitur Prælatum, *ut videre est in locis supra citatis, cap. super specula, ne clerici, vel Monachi, c. l. eod. tit. in 6. at Prælatum dignitatem habet, Respondeo, cum Gloss. Et Abbate in c. 2. de iudic. Prælatum in iure generaliter dici eum, qui est in Ecclesia Præfectus, & personatum habet, ac proinde omnis Parochus & Beneficiarius curæ animarum Præfectus, Prælatum vocatur in cap. de Reclorib. de Clerico agrotante.*

Quinto quaeritur, An Plebanus etiam si nondum sacerdos sit creatus, comprehendatur in *c. super specula, ne clerici, vel Monachi, ubi excommunicatio constituitur aduersus Archidiaconos, Diaconos, Plebanos, Præpositos, & alios clericos personatum habentes, & presbyteros, qui legibus, & medicis operam dederint. Respondeo, comprehenditur, ut eo loco Gloss. annotauit, quia in ea constitutione generatim dicitur, Plebanos, ac ubi vis non distinguit, nec nos distinguere debemus.*

Sexto quaeritur, An Plebanus personatum habeat? Respondeo, habere, quoniam in Ecclesia personatum habet is, qui in ea prærogatiuam per honorificumque gradum tenet, quo clericis eiusdem Ecclesie antecedit, vel in sedendo, vel in suffragio & sententia ferenda, vel in incessu, vel in publicis supplicationibus: sed Plebanus est Præfectus Ecclesie habetis capellas, quibus clerici tanquam Vicarij præficiuntur, ut colligitur ex capitul. supra citatis.

C A P. X X I I.

De Præcentore.

Primo quaeritur, Quis sit Præcentor? Respondeo, in Ecclesijs, præsertim Cathedralibus, siue Collegiatis inter eos, qui sunt præditi dignitate, numerari Præcentorem, qui solet etiam Cantor vocari: sit mentio Præcentoris in *c. cum olim, de consuetudine.* Olim siquidem cum esset instituta schola Cantorum ad diuinas laudes in choro decantandas, sicut toti scholæ cantorum vnus præfectus erat, qui Primicerius dicebatur: sic toti cantorum Choro in duas partes diuiso vnus præerat, qui Antiphonas & Psalmos inchoabat. Nam Psalmi alterius versibus à clericis cantabantur, & Præcentoris erat cantum incipere. Vnde & alicubi dicitur Cantor, alibi Præcentor, ut in Ecclesijs Anglicanis, *c. cum olim, de consuet.* Quomodoque vocetur, dignitatem, vel saltem personatum habet, *ut patet ex cap. cum olim, citato, quoniam in choro, consessu, comitijs Canonicorum, & suffragiis ferendis prærogatiuam obtinet.*

Quæres, An eius munus in iurisdictione & cura animarum consistat? Respondeo, minime, nisi ubi fuerit consuetudine introductum.

Secundo quaeritur, Quisnam Succentoris nomine intelligatur? Respondeo, in quibusdam Ecclesijs maxime Cathedralibus solet esse beneficiarius. Succentor appellatus, cuius est mentio in cap. Inter dilectos. De excess. Prælator.

Eius autem munus & officium est, absente Cantore siue Præcentore incipere tantum in choro, Antiphonas & Psalmos inchoare. Vnde in quibusdam Ecclesijs vocatur Vicecantor, quia Cantoris vice fungatur.

C A P. X X I I I.

De Magistro scholæ.

Primo quaeritur, Quemnam Ecclesie quædam Scholasticum nomen? Olim Ecclesie Cathedralibus vnus aliquem constituitur solebat, qui clericos omnes inferiores cantum Latino sermone, & alias artes ac disciplinas doceret, ut sciret Latine legere, scribere, loqui, & cantare, & ut q; de officiis diuinis recitarent, probe intelligerent, ac proinde eum Magistrum scholæ vocabant, qui in modo etiam in nonnullis Ecclesijs dicitur Scholasticus, in alijs Scholarchus, hoc est, scholæ Præpositus, siue Præfectus.

Secundo quaeritur, An scholæ Magister dignitatem habeat? Respondeo, dignitatem aut saltem personatum in Ecclesijs Cathedralibus habere: alicubi etiam est alius eo inferior, dignitate quoque personatum prædicitur, qui dicitur Vice-scholasticus, absentis Scholastici munus & officium exequi & præstare solitus.

Porro annotandum est olim, Scholasticum vocari solitum Aduocatum. *l. 2. C. de iudicio aduocato.* Lex est in Codice Theodosiano, in hæc verba: Non latet, Scholasticus vltra modum acceptis honorarijs in defensione causarum annuam & sumptus accipere consueuisse. In Concilio Sardicensi, cap. 10. Scholastici ex foro dicuntur, & in Concilio Carthagenensi, cap. 99. Iudices Scholastici. In martyrio Dorotheæ Virginis, Theophilus quidam aduocatus, Præsidis Scholasticus vocatur. *Scholasticus nomine,* inquit Tacitus lib. de Oratoribus, *primum nuncupari sunt Rhetores, & Declamatores, restitutum scitarum: deinde à filiis lucibus transit ad verum.* Plinius 2. epist. *Adhuc Scholasticus tantum est.*

C A P. X X I V.

De Capellano maximo, siue maiore, ut vocant.

Primo quaeritur, quis Cappellanus maior, siue Magnus, siue Maximus vocetur? Sciendum est, in quibusdam Ecclesijs, potissimum Cathedralibus, inter alios in dignitate, vel personatum constitutos, quendam esse, quem Cappellanus maiorem vulgo appellant: cuius munus & officium ex ipsarum Ecclesiarum consuetudine & more pendet: Nam cum in Ecclesijs solent esse multi Cappellani: dictus est Cappellanus maior, si, qui ceteris Cappellanis honore & dignitate præstat. Et forsasse partes eius erant curare, ut ceteri Cappellani suum officium debitis temporibus obirent. Quare vbiunque more Patriæ vel Ecclesie dignitatem, aut Personatum habere intelligitur, numerari debet inter eos, qui sunt personatum, & dignitate præditi, ut in Ecclesia Toletana censetur.

C A P. X X V.

De Prælato.

Primo quaeritur, Quis Prælati nomine accipiat in iure? Hanc questionem tractat Abbas *ca. Decernimus de iudi. num. 16.* Glossa in eo capite ait: Prælatorum nomine intelligi eos, qui iurisdictionem ordinariam habent, ut Episcopi, Abbates, & alij Ecclesiastici Iudices ordinarij: & hi proprie, *ut Abbas tradit,* Prælati dicuntur in iure. Minus etiam proprie, eodem teste Abbate, vocantur Prælati, qui in Ecclesia, sine Iurisdictione prærogatiuam, & hono-